

Eerste Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Cc: vaste Commissie voor Justitie en Veiligheid van de Tweede Kamer

Leiden, 22 september 2022
Betreft: Wet uitbreiding taakstrafverbod

Geachte Eerste Kamerleden,

Met deze brief vraagt het Nederlandse Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) uw aandacht voor enkele zorgpunten met betrekking tot het wetsvoorstel dat het huidige taakstrafverbod in het Wetboek van Strafrecht uitbreidt naar elke vorm van fysiek geweld tegen personen met een publieke taak in het kader van de handhaving van de orde of veiligheid. De plenaire behandeling van dit wetsvoorstel vindt plaats op 4 oktober aanstaande.

Het taakstrafverbod is neergelegd in artikel 22b van het Wetboek van Strafrecht. De invoering van het taakstrafverbod, evenals het wetsvoorstel ter uitbreiding hiervan, is onderwerp van veel kritiek. In het rapport van het NJCM over de mensenrechtelijke aspecten van kortdurende detentie zijn ook zorgen uitgedrukt over de gevolgen van het taakstrafverbod op specifieke mensenrechten.¹

1 Algemene overwegingen

Het taakstrafverbod kan de discretionaire bevoegdheid van de rechter, die deze in staat stelt maatwerk te leveren, inperken. Het verbod kan namelijk leiden tot een straf die niet goed aansluit bij de ernst van het delict, de omstandigheden van het geval en de persoon van de dader.² De Raad voor de Rechtspraak heeft meermaals herhaald dat het taakstrafverbod en de voorgestelde uitbreiding hiervan de ruimte voor de rechter om maatwerk te leveren op onwenselijke wijze beperkt.³

De Raad voor de Rechtspraak en de Raad van State wijzen erop dat daders van ernstige delicten doorgaans door de rechter een gevangenisstraf opgelegd zullen krijgen.⁴ Het is de vraag in hoeveel gevallen een taakstraf is opgelegd bij veroordeling voor mishandeling van personen met een publieke taak en of dit verbod noodzakelijk is.⁵ De ruimte voor een rechter om af te zien van een gevangenisstraf als een misdrijf hier onvoldoende ernstig voor is, verdwijnt met het verbod. Daarnaast miskent het taakstrafverbod dat een taakstraf een serieuze straf is en niet kan worden gezien als een 'softere' straf dan de gevangenisstraf.⁶

¹ *Mensenrechtelijke aspecten van kortdurende detentie in Nederland*, NJCM-rapport, NJCM september 2021.

² NJCM 2021 (*supra* noot 1), p. 43; *Kamerstukken II* 2009/10, 32169, nr. 3, Raad voor de Rechtspraak, 'Advies wetsvoorstel taakstrafverbod', 6 februari 2009. Zie: rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/2009-03-Advies-wetsvoorstel-taakstraffen.pdf#search=advies%20Raad%20voor%20de%20rechtspraak%206%20februari%202009;

³ Raad voor de Rechtspraak, 'Advies wetsvoorstel uitbreiding taakstrafverbod', 4 december 2019. Zie: rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/2019-47-advies-wetsvoorstel-uitbreiding-taakstrafverbod.pdf; *Kamerstukken I* 2021/B1, 35528, nr. 1, 'Verslag van een deskundigenbijeenkomst', 16 september 2021, p. 2-3.

⁴ Binnenlandsbestuur, 'Kritiek Raad van State op verbod taakstraffen', 14 juli 2020. Zie: binnenlandsbestuur.nl/sociaal/kritiek-raad-van-state-op-uitbreiding-taakstrafverbod. *Kamerstukken I* 2021/B1, 35528, nr. 1, 'Verslag van een deskundigenbijeenkomst', 16 september 2021, p. 2-3.

⁵ *Kamerstukken II* 2019/20, 35528, nr. 4, 'Advies afdeling advisering Raad van State en nader rapport', 24 juni 2020.

⁶ NJCM 2021 (*supra* noot 1), p. 43; Raad voor de Rechtspraak, 'Advies wetsvoorstel uitbreiding taakstrafverbod', 4 december 2019. Zie: rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/2019-47-advies-wetsvoorstel-uitbreiding-taakstrafverbod.pdf.

2 Gevolgen van het taakstrafverbod voor mensenrechten

De zorgen die in het algemeen zijn geuit over het taakstrafverbod leveren ook risico's op voor de bescherming van mensenrechten zoals neergelegd in het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). De lichtst denkbare vorm van fysiek geweld tegen een persoon in een publieke functie kan door het verbod leiden tot een gevangenisstraf.⁷ De mogelijkheid om passende straffen op te leggen bij lichtere vergrijpen wordt erdoor teruggedrongen. Hiermee komt de evenredigheid van de strafoplegging in het geding, waardoor het taakstrafverbod strijdig kan zijn met artikel 6 EVRM.⁸ Met de inperking van de discretionaire bevoegdheid van de rechter gaat de wetgever op diens stoel zitten.⁹

Het taakstrafverbod zal doorgaans leiden tot het opleggen van meer kortdurende gevangenisstraffen. Gezien de vergaande gevolgen van gevangenschap en de beschikbaarheid van redelijke alternatieven, staan kortdurende gevangenisstraffen op gespannen voet met het resocialisatiebeginsel. Dit geldt in het bijzonder wanneer het opleggen van detentie het gevolg is van een wettelijke verplichting en niet van een individuele afweging.¹⁰

Tot slot vereist het recht op vrijheid (artikel 5 EVRM) dat de beginselen van proportionaliteit en het verbod op willekeur in acht dienen te worden genomen bij oplegging van een gevangenisstraf.¹¹ Ook schrijft artikel 49, derde lid, van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie voor dat de zwaarte van de straf niet onevenredig mag zijn aan het strafbare feit. Het is de vraag of aan deze beginselen wordt voldaan indien een gevangenisstraf wordt opgelegd op basis van het taakstrafverbod.¹²

3 Conclusie

De Eerste en Tweede Kamer dienen ervoor te waken dat fundamentele rechten worden beschermd en dat de samenleving niet wordt geconfronteerd met wetten die rechtsstatelijk en mensenrechtelijk gezien onhoudbaar zijn. Het NJCM acht de veiligheid van mensen met een publieke taak van groot belang en geweld tegen hen is onacceptabel. Evenwel wijst het NJCM op de negatieve gevolgen van het taakstrafverbod en de uitbreiding hiervan voor de fundamentele rechten van de mens. Het NJCM roept u dan ook met klem op tegen het wetsvoorstel te stemmen.

Hoogachtend,
i/o

Monique Steijns
Voorzitter NJCM

Bijlage: *Mensenrechtelijke aspecten van kortdurende detentie in Nederland*, NJCM september 2021.

⁷ Kamerstukken I 2021/B1, 35528, nr. 1, 'Verslag van een deskundigenbijeenkomst', 16 september 2021, p. 2-3.

⁸ NJCM 2021 (*supra* noot 1), p. 43. Zie voor een vergelijkbare redenering ten aanzien van minimumstraffen: *Kamerstukken II*, 2017/2018, 34846, nr. 4, p. 1-2.

⁹ S. Calis, 'Het straffen van de relschoppers over de rug van de Trias Politica', 18 maart 2021. Zie: rechtencircuit.nl/het-straffen-van-de-relschoppers-over-de-rug-van-de-trias-politica/.

¹⁰ NJCM 2021 (*supra* noot 1), p. 27-31, 43-44.

¹¹ NJCM 2021 (*supra* noot 1), p. 11.

¹² NJCM 2021 (*supra* noot 1), p. 44.